

DUAL TA'LIMNING AFZALLIKLARI: ZAMONAVIY KASBIY TA'LIMNING INNOVATSION MODELI

Xojiyeva Dilorom Yandash qizi

Chilonzor tuman 2-sonli texnikum

Maxsus fan o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu ilmiy maqolada dual ta'lim tizimi zamonaviy kasbiy ta'limning innovatsion modeli sifatida keng tahlil qilinadi. Dual ta'lim nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni bir vaqtda shakllantirishga asoslangan bo'lib, u o'quvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Maqolada dual ta'limning pedagogik, iqtisodiy va ijtimoiy afzalliklari, uning mehnat bozori bilan integratsiyasi hamda malakali kadrlar tayyorlashdagi roli ilmiy asosda yoritiladi.*

Kalit so'zlar: *dual ta'lim, kasbiy ta'lim, kompetensiya, amaliyot, mehnat bozori, innovatsion ta'lim, texnikum, kadrlar tayyorlash*

Аннотация: *В данной научной статье рассматривается система дуального образования как инновационная модель профессионального обучения. Дуальное образование основано на одновременном освоении теоретических знаний и практических навыков, что играет важную роль в формировании профессиональных компетенций учащихся. В работе анализируются педагогические, экономические и социальные преимущества дуального обучения, его интеграция с рынком труда и роль в подготовке квалифицированных кадров.*

Ключевые слова: *дуальное обучение, профессиональное образование, компетенция, практика, рынок труда, инновационное обучение, техникум, подготовка кадров.*

Abstract: *This scientific article analyzes the dual education system as an innovative model of vocational education. Dual education is based on the simultaneous development of theoretical knowledge and practical skills, which plays an important role in forming students' professional competencies. The study examines the pedagogical, economic, and social advantages of dual education, its integration with the labor market, and its role in training qualified specialists.*

Keywords: *dual education, vocational education, competence, practice, labor market, innovative education, technical college, workforce training.*

Kirish

Bugungi kunda globallashuv jarayonlari, texnologik taraqqiyot va iqtisodiyotning tez o'zgarishi ta'lim tizimidan yangi yondashuvlarni talab qilmoqda. Ayniqsa, kasbiy ta'lim

sohasida malakali, amaliy ko'nikmalarga ega kadrlar tayyorlash muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu nuqtai nazardan dual ta'lim tizimi zamonaviy ta'limning eng samarali va istiqbolli modellari sifatida e'tirof etilmoqda.

Dual ta'lim — bu o'quvchilarning nazariy bilimlarini ta'lim muassasasida, amaliy ko'nikmalarini esa ishlab chiqarish korxonalarida parallel ravishda egallashga asoslangan tizimdir. Bu model ta'lim jarayonini real mehnat muhiti bilan uzviy bog'laydi.

O'zbekiston Respublikasida ham ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, kasbiy ta'lim sifatini oshirish va yoshlarni ish bilan ta'minlash maqsadida dual ta'lim elementlari joriy etilmoqda. Bu esa yosh mutaxassislarning mehnat bozoriga tez moslashishiga imkon yaratadi.

Asosiy qism:

1. Dual ta'lim tushunchasi va mohiyati

Dual ta'lim ikki muhitda — ta'lim muassasasi va ishlab chiqarish korxonasida parallel o'qitish tizimidir. U nazariya va amaliyotni uyg'unlashtiradi.

Asosiy maqsad — real ishlab chiqarish sharoitiga tayyor mutaxassislar tayyorlash.

2. Dual ta'limning pedagogik afzalliklari

- nazariya va amaliyot uyg'unligi
- o'quvchining faol ishtiroki
- kompetensiyaga asoslangan yondashuv
- mustaqil fikrlashning rivojlanishi
- kasbiy motivatsiyaning oshishi

3. Iqtisodiy afzalliklari

- korxonalar uchun tayyor kadrlar
- ishga joylashish darajasining yuqoriligi
- ishsizlikni kamaytirish
- ishlab chiqarish samaradorligini oshirish

4. Ijtimoiy afzalliklari

- yoshlar bandligi oshadi
- ijtimoiy barqarorlik kuchayadi
- kasbga hurmat shakllanadi
- mehnat madaniyati rivojlanadi

5. Mehnat bozori bilan integratsiya

Dual ta'lim tizimi ta'lim va mehnat bozori o'rtasida bevosita ko'prik vazifasini bajaradi. O'quvchi o'qish jarayonidayoq real ish muhitini o'rganadi.

6. Muammolar

- korxonalar hamkorligining yetishmasligi
- amaliy baza muammolari

- metodik ta'minotning to'liq emasligi

Muhokama

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, dual ta'lim tizimi an'anaviy ta'limdan farqli ravishda o'quvchining faolligini oshiradi va uni real kasbiy muhitga tayyorlaydi. Eng muhim jihati shundaki, o'quvchi faqat nazariy bilim emas, balki real tajriba ham egallaydi.

Shu bilan birga, tizimni samarali ishlashi uchun ta'lim muassasalari va ishlab chiqarish korxonalari o'rtasida mustahkam hamkorlik zarur.

Xulosa

Dual ta'lim tizimi zamonaviy kasbiy ta'limning eng samarali shakllaridan biri bo'lib, u nazariya va amaliyotni uyg'unlashtirgan holda malakali kadrlar tayyorlashga xizmat qiladi. Ushbu tizim o'quvchilarning kasbiy kompetensiyasini oshiradi, ularning mehnat bozorida raqobatbardoshligini ta'minlaydi va ishga joylashish imkoniyatini kengaytiradi.

Shu sababli dual ta'limni rivojlantirish ta'lim tizimini modernizatsiya qilishning muhim yo'nalishi hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun. Toshkent, 2020.
2. Oliy ta'lim tizimini rivojlantirish konsepsiyasi. Toshkent, 2019.
3. UNESCO. *Technical and Vocational Education and Training Report*, 2020.
4. OECD. *Vocational Education and Training Today*, 2019.
5. Euler D. *Dual Education Systems in Europe*, 2017.
6. World Bank Report. *Skills for Jobs*, 2021.
7. Mahmudov N. Ta'lim va innovatsiyalar. Toshkent, 2018.

